

Sygn. akt III AUa 870/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSA Barbara Białecka (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2013 r. w Szczecinie

sprawy R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. W..

o przyznanie renty w związku ze służbą wojskową

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 4 października 2012 r. sygn. akt VI U 707/11

oddala apelację.

SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 870/12

UZASADNIENIE

Decyzją z 31 marca 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił R. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową.

Ubezpieczony R. K. złożył odwołanie od decyzji, w którym zakwestionował orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS. Podniósł, że stan jego zdrowia ciągle się pogarsza. Nadto przeprowadzona w czerwcu 2010 r. operacja kolana nie przyniosła poprawy, co uniemożliwia mu pracę kierowcy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego odrzucenie, a z ostrożności procesowej o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 4 października 2012 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że R. K., urodzony (...), ma wykształcenie zawodowe – mechanik samochodowy. Zasadniczą służbę wojskową odbywał w okresie od 4 maja 1992 r. do 27 października 1992 r. w M.. W trakcie przebywania w jednostce wojskowej uległ wypadkowi na skutek, którego doznał skręcenia stawu kolanowego prawego ze złamaniem chrząstki stawowej rzepki z następującą chondromalacją rzepki. W dniu 8 października 1992 r. ubezpieczony został uznany przez Rejonową Wojskową Komisję Lekarską w P. za okresowo niezdolnego do pracy na okres dwunastu miesięcy. Ostatnio, zgodnie z decyzją z dnia 10 lutego 2009 r., ubezpieczony pobierał rentę z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową do dnia 28 lutego 2009 r. Po zwolnieniu z wojska pracował jako sprzedawca, kierowca - magazynier. W dniu 2 grudnia 2010 r. wystąpił z wnioskiem o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową. Komisja Lekarska ZUS w Z. orzeczeniem z dnia 16 marca 2011 r. ustaliła, że ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy w związku ze służbą wojskową. Decyzją z dnia 31 marca 2011 r. organ rentowy odmówił R. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że u ubezpieczonego rozpoznaje się przebyty uraz skrętny kolana prawego ze złamaniem chrząstki rzepki w 1992 r., zmiany zwyrodnieniowe stawu rzepkowo – udowego prawego pourazowe, kolana koślawe z nadmiernym przyparciem przedziału bocznego stawów rzepkowo – udowych, zmiany zwyrodnieniowo – dyskopatyczne odcinka lędźwiowego kręgosłupa bez patologicznych objawów neurologicznych, nadciśnienie tętnicze łagodne, które nie czynią ubezpieczonego osobą niezdolną do pracy w związku ze służbą wojskową. U ubezpieczonego występuje niewielkie ograniczenie ruchomości kolana, dobra siła mięśniowa mięśnia czworogłowego (mimo zmniejszenia jego objętości) oraz dobra stabilność stawu. Zmiany zwyrodnieniowe stawu rzepkowo – udowego prawego upośledzają jego wydolność, ale nie w stopniu ograniczającym zdolność do wykonywania pracy. Przeciwwskazana jest praca w pozycji kucznej, klęczącej, na wysokości, wymagająca częstego wspinania się po drabinie i dźwigania ciężarów, w tym praca mechanika samochodowego, której praktycznie w swoim życiu zawodowym nie wykonywał. Zmiany w obrębie kręgosłupa i koślawość kolan nie mają związku z wypadkiem w czasie pełnienia czynnej służby wojskowej. Natomiast nadciśnienie tętnicze ma przebieg łagodny i nie stwierdza się powikłań narządowych.

W tych okolicznościach faktycznych Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie ubezpieczonego nie zasługiwało na uwzględnienie. Kierując się powołanymi regulacjami z art. 30 ust. 1 i 2 oraz art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 51 i art. 64 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (j. t. Dz. U.2010 r., Nr 101, poz. 648 ze zm., zw. dalej zwaną ustawą) w związku z art. 107 ustawy o emeryturach i rentach z FUS Sąd uznał, że istotną kwestią w sprawie było ustalenie, czy u ubezpieczonego występuje niezdolność do pracy będąca następstwem urazu doznanego w czasie pełnienia przez niego czynnej służby wojskowej. Dla rozstrzygnięcia wskazanej kwestii Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego ortopedy, a więc biegłego o specjalności odpowiadającej schorzeniom zgłaszanym przez ubezpieczonego. Biegły ten przyjął, że ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy w związku ze służbą wojskową. Przede wszystkim nie stwierdził u ubezpieczonego takiego upośledzenia funkcji kończyny dolnej prawej (niewielkie ograniczenie ruchomości kolana oraz zmiany zwyrodnieniowe stawu rzepkowo - udowego prawego), które by w sposób istotny ograniczało zdolność do wykonywania zatrudnienia. Wskazał jednocześnie na dobrą siłę mięśniową mięśnia 4 – głowego oraz dobrą stabilność stawu. Określił również rodzaj prac przeciwwskazanych w zatrudnieniu. Biegły ortopeda podtrzymał wydaną przez siebie opinię także w opinii uzupełniającej, przy czym zgodził się ze stanowiskiem ubezpieczonego odnoszącym się do braku wskazań do świadczenia pracy w zawodzie mechanika samochodowego. Z uwagi na treść zastrzeżeń ubezpieczonego Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii innego biegłego z zakresu medycyny pracy, który zgodził się z rozpoznaniem poprzednika, a także z jego końcowymi wnioskami. Biegła podała, że z powodu wieloletniego leczenia nie można stwierdzić znacznego ograniczenia ruchomości w prawym stawie kolanowym. O poprawie stanu stawu kolanowego prawego świadczy natomiast zwiększenie jego stabilności oraz brak występujących uprzednio nawykowych bocznych zwichnięć rzepki i wydolność tego stawu. Koślawość kolan, jak i zmiany zwyrodnieniowo - dyskopatyczne odcinka lędźwiowego bez objawów korzeniowych i istotnego

ograniczenia ruchomości, a także zmiany zwyrodnieniowe stawu kolanowego prawego nie stanowią podstawy uznania długotrwałej niezdolności do pracy. Ubezpieczony nie może wykonywać prac związanych z dźwiganiem ciężarów, w pozycji kucznej, klęczącej, na wysokości. Nie jest zatem przeciwwskazana praca sprzedawcy, magazyniera i kierowcy, bo takie prace w swoim dotychczasowym życiu ubezpieczony wykonywał. Sąd Okręgowy dał wiarę przedmiotowym opiniom, uznając je za spójne i pełne. Analiza wszystkich okoliczności w sprawie w ujęciu aspektów medycznych oraz socjalnych potwierdziła w ocenie Sądu I instancji zasadność stanowiska biegłych i utwierdziła ten Sąd w przekonaniu, że ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy. Wymienione przeciwwskazania świadczą jedynie o braku zdolności do wykonywania poszczególnych czynności w obrębie określonej pracy, ale nie wskazują na całkowitą niemożność jej świadczenia. W ocenie Sądu Okręgowego wniesione przez ubezpieczonego zastrzeżenia nie spowodowały potrzeby powołania innego biegłego tej samej specjalności. Mając na uwadze wskazane okoliczności Sąd I instancji na podstawie art.477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się ubezpieczony, który w apelacji zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów oraz sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, poprzez uznanie, że ubezpieczony nie jest co najmniej częściowo niezdolny do pracy w związku ze służbą wojskową.

W uzasadnieniu ubezpieczony argumentował, że posiada doświadczenie zawodowe do pracy jako magazynier - kierowca, który to zawód związany jest z dźwiganiem ciężarów, ale również wymuszoną pozycją kolan - ich ciągłym zginaniem. Znaczna dysfunkcja narządu ruchu nie pozwala pozytywnie rokować o przekwalifikowaniu. Ubezpieczony posiada wykształcenie zawodowe i całe życie pracował fizycznie jako magazynier oraz mechanik samochodowy, co wyklucza zatrudnienie w innym charakterze, w tym przy prostych pracach fizycznych lub umysłowych. Także lekarz pod opieką, którego pozostaje skarżący stwierdził, że wykonywanie jakiegokolwiek pracy fizycznej spowoduje konieczność poddania się kolejnemu zabiegowi operacyjnemu. Kwestionując ocenę biegłych sądowych, apelujący zarzucił, że biegły ortopeda opiniujący przed Sądem Okręgowym pominął, że przy opisie stawu kolanowego lekarz pisze o zaawansowanej IV stopnia chondropatii rzepki i okolicy wcięcia międzykłykciowego, co oznacza zmiany zwyrodnieniowe o bardzo dużym nasileniu. W ocenie ubezpieczonego jest to następstwem urazu doznanego podczas służby wojskowej i w niedługim czasie spowoduje konieczność poddania się zabiegowi protezoplastyki stawu kolanowego. Ubezpieczony zwrócił nadto uwagę na fakt zaniku u niego mięśnia czworogłowego uda, co oznacza zaniki mięśni i w efekcie konieczność dopuszczania dowodu z opinii innego lekarza, który oceni stopień zaawansowania schorzeń ubezpieczonego oraz ich wpływu na szybszą destrukcję przy wykonywaniu pracy fizycznej. Ubezpieczony podważył również wniosek, aby zmiany w obrębie kręgosłupa i w lewym stawie kolanowym nie miały związku z wypadkiem w czasie czynnej służby wojskowej. Wreszcie też, zdaniem skarżącego wadliwość opinii sądowych wynika z faktu wydania ich odrębnie przed dwóch biegłych, zamiast powołania w tym celu komisji specjalistów, którzy odnieśliby się całościowo do zastrzeżeń badanego.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja ubezpieczonego okazała się nieuzasadniona.

Sąd Apelacyjny nie dopatrzył się wadliwości postępowania przed Sądem I instancji. Przede wszystkim Sąd Okręgowy starannie zebrał i rozważył wszystkie dowody oraz ocenił je w sposób nienaruszający swobodnej ich oceny. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należycie umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd Apelacyjny przyjmuje za własną, w pełni podzielając wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Z tego też względu Sąd Apelacyjny nie dostrzega potrzeby ponownego szczegółowego przytaczania zawartych w nim argumentów.

Zarzuty skierowane przeciwko ustaleniu przesłanki niezdolności do pracy w związku z odbywaniem służby wojskowej, które oparte zostało na wnioskach wydanych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym opinii biegłych ortopedy i lekarza medycyny pracy, w ocenie Sądu Odwoławczego pozbawione są merytorycznego uzasadnienia i stanowią jedynie polemikę z prawidłową oceną zgromadzonego materiału dowodowego, abstrahując od obowiązujących w tej mierze regulacji prawnych.

Wobec treści apelacji przypomnieć trzeba, że renta z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową jest świadczeniem związanym z istnieniem w organizmie osoby ubezpieczonej stanu chorobowego będącego następstwem odbywanej służby wojskowej (doznanego w tym czasie urazu lub zaistniałego w związku z tym schorzenia), a czyniącego badanego obiektywnie niezdolnym do pracy. Przy ocenie częściowej niezdolności będzie chodziło przede wszystkim o ustalenie możliwości dalszego wykonywania dotychczasowej pracy (przy uwzględnieniu jej rodzaju i charakteru), a następnie ewentualnie możliwości wykonywania innej pracy przy uwzględnieniu posiadanych kwalifikacji zawodowych. Sam też fakt, że ubezpieczony poprzednio pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową nie przesądza, że prawo do tego świadczenia nie może ustać w przyszłości. Specyfika ryzyka niezdolności do pracy przejawia się bowiem w niestałości tego stanu faktycznego i prawnego. Skierowanie na badanie lekarskie służy ustaleniu niezdolności do pracy jako przesłanki warunkującej prawo do renty. W razie ustalenia w tym trybie braku tej niezdolności ustaje prawo do świadczenia. Treść orzeczenia lekarza orzecznika ZUS w przedmiocie braku niezdolności do pracy, wydanego po przeprowadzeniu badania lekarskiego, powinna w równym stopniu wynikać zarówno z profesjonalnej (tj. uwzględniającej aktualny stan wiedzy medycznej) oceny stanu zdrowia badanego (wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2001 r., II UKN 181/00, OSNAPiUS 2002, nr 17, poz. 418), jak i odpowiedniego uwzględnienia (powiązania) biologicznego aspektu niezdolności do pracy z elementami ekonomicznymi, np. posiadanymi kwalifikacjami, możliwością przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwością wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy, celowością przekwalifikowania (art. 13 ust. 1 ustawy rentowej). W postępowaniu sądowym ocena całkowitej bądź częściowej niezdolności do pracy z zasady wymaga więc wiadomości specjalnych. W takiej sytuacji, sąd nie może orzekać wbrew opinii biegłych sądowych, choć ostatecznie zawsze decyduje sąd, gdyż niezdolność do pracy jako przesłanka renty ma tu znaczenie prawne (art. 12 i 13 ustawy o emeryturach i rentach), tak Sąd Najwyższy w wyroku z 3 września 2009 r. (III UK 30/09, LEX nr 537018).

Z poszanowaniem powyższego, w sprawie tej Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii dwóch biegłych sądowych lekarza ortopedy oraz lekarza medycyny pracy, którzy przy uwzględnieniu całokształtu zgromadzonej dokumentacji medycznej, w tym orzeczenia lekarza orzecznika i komisji lekarskiej ZUS, a przede wszystkim badaniu podmiotowym, jednoznacznie wnioskowali, że stwierdzone u R. K. zmiany chorobowe w dacie zaskarżonej decyzji nie czynią go osobą niezdolną do pracy w związku ze służbą wojskową. Ocena biegłego ortopedy wyrażona w opinii głównej i uzupełniającej znalazła pełne potwierdzenie w opinii lekarza medycyny pracy, który przez pryzmat własnej wiedzy specjalistycznej dokonał konfrontacji aspektu medycznego z elementem socjalnym, tj. wiekiem, wykształceniem oraz doświadczeniem zawodowym ubezpieczonego. W tym przypadku, wbrew twierdzeniom apelującego, za wiarygodnością opinii sądowych, przemawia to, że dwóch niezależnie opiniujących w sprawie specjalistów lekarzy dokonało tożsamego rozpoznania schorzeń ubezpieczonego oraz oceny ich związku z odbywaną służbą wojskową, jak i wpływu na zdolność do pracy. Zarzuty zgłaszane w toku postępowania pierwszoinstancyjnego doprowadziły jedynie do umocnienia podjętych przez biegłych wniosków.

Sąd Apelacyjny zauważa, że biegły ortopeda nie zaprzeczył występowaniu u ubezpieczonego schorzeń, które mają wpływ na jego funkcjonowanie, w tym również podjęcie zatrudnienia. W szczególności wskazał na występowanie u badanego przebitego urazu skrętnego kolana prawego ze złamaniem chrząstki rzepki (1992 r.), zmiany zwyrodnieniowe stawu rzepkowo-udowego prawego pourazowego, kolana koślawe z nadmiernym przyparciem przedziału bocznego stawów rzepkowo-udowych oraz zmiany zwyrodnieniowo-dyskopatyczne odcinka lędźwiowego kręgosłupa bez patologicznych objawów neurologicznych. W oparciu o zgromadzoną w sprawie dokumentację medyczną oraz własne badanie, biegły nie miał przy tym wątpliwości, że uraz kolana prawego doznanego w czasie pełnienia służby wojskowej spowodował pourazowe zmiany zwyrodnieniowe stawu rzepkowo-udowego. Uwzględnił

również, że zmiany chondropatyczne rzepki były kilkakrotnie operowane, a z powodu nadmiernego przyparcia bocznego przedziału rzepki wykonano zabieg plastyczny przeniesienia guzowatości piszczelowej. Mimo to, według analizy przeprowadzonej przez biegłego, obecnie u ubezpieczonego występuje jedynie niewielkie ograniczenie ruchomości kolana. Dostrzegając natomiast zmniejszenie objętości mięśnia czterogłowego, biegły wskazał na dobry wynik siły mięśniowej tego mięśnia oraz dobrą stabilność stawu. Opiniujący w sprawie ortopeda stwierdził zatem, że zmiany zwyrodnieniowe upośledzają wydolność stawu kolanowego, lecz nie ma to nasilenia ograniczającego zdolność do wykonywania pracy dotychczasowej, z wyjątkiem pracy mechanika samochodowego, która wymaga pozycji klęczącej. Z treści opinii wynika też jednoznacznie, że biegły mając na względzie doznany w czasie pełnienia służby wojskowej uraz oraz jego następstwa orzekł, że zmiany w obrębie kręgosłupa wymienione w rozpoznaniu i koślawość kolan nie mają związku z wypadkiem, w czasie którego uraz ten nastąpił.

Analogiczne rozpoznanie postawiła biegła z zakresu medycyny pracy, która w reakcji na zarzuty ubezpieczonego, po analizie dokumentacji medycznej oraz własnym badaniu stwierdziła zgodnie z biegłym ortopedą, że ubezpieczony jest osobą zdolną do wykonywania pracy zgodnej z kwalifikacjami, tj. w zawodzie sprzedawcy, magazyniera, kierowcy. Przeciwwskazana jest wyłącznie praca w pozycji klęczącej, kucznej, praca na wysokości oraz z dźwiganiem znacznych ciężarów w trybie ciągłym i praca na wysokości. Zgromadzona w sprawie dokumentacja oraz wywiad z ubezpieczonym odnośnie kariery zawodowej przekonują jednak, że R. K. z wyuczonym zawodem mechanika samochodowego i doświadczeniem przy pracy w charakterze kierowcy, magazyniera i sprzedawcy, nie wykonywał zawodów ściśle związanych z pracą na wysokości ani ze stałym dźwiganiem znacznych ciężarów, podobnie też jak pracy w zawodzie mechanika samochodowego. Ze stanowczych wniosków opinii wynika, że stwierdzone u ubezpieczonego choroby nie są przeciwwskazaniem do wykonywania pracy wymagającej zwykłego wysiłku fizycznego, w szczególności jako sprzedawca, magazynier, kierowca. Prace jakie dotychczas wykonywał, przy uwzględnieniu posiadanego wykształcenia i wieku, pozwalają więc na stanowcze stwierdzenie, że nie ma przeszkód, aby ubezpieczony podjął aktywność zawodową na stanowiskach wymagających od niego takich samych lub podobnych umiejętności.

Wobec wykazanej konsekwencji, spójności oraz logiki opinii biegłych, Sąd Odwoławczy uznał je za przekonujące. Należy przy tym zaakcentować, że opinie sądowno-lekarskie wyraźnie pozytywnie zweryfikowały orzeczenie tak lekarza orzecznika ZUS, jak i komisji lekarskiej ZUS. Dotychczas orzeczenie częściowej niezdolności do pracy uzasadniane było w szczególności przebyłym urazem stawu kolanowego prawego ze złamaniem chrząstki stawowej rzepki z następową chondromalacją rzepki (1992 r.). Obecnie nie stwierdza się u ubezpieczonego znacznego ograniczenia ruchomości w prawym stawie kolanowym, a siła mięśniowa jest dobra. Wniosków tych nie podważył ubezpieczony w postępowaniu przed Sądem Okręgowym, jak i w apelacji, przedstawiając wyłącznie swój subiektywny pogląd na kwestie przesłanki niezdolności do pracy.

Sąd Apelacyjny zaznacza, że postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest postępowaniem kontrolnym, przeprowadzonym przez pryzmat okoliczności faktycznych i podstaw prawnych istniejących w dacie wydania decyzji. Zadaniem sądu orzekającego w sprawach ubezpieczenia rentowego jest weryfikacja ustaleń dokonanych przez organ rentowy według stanu na dzień wydania decyzji przez organ rentowy. Wyraźnie więc późniejsza zmiana stanu zdrowia ubezpieczonego nie może stanowić podstawy uznania decyzji za wadliwą, ale może być podstawą nowego wniosku i kolejnej decyzji, która w toku nowego postępowania sądowego może podlegać kontroli sądu.

Biorąc pod uwagę powyższą ocenę, dokonaną przez pryzmat okoliczności faktycznych i stanu prawnego z daty zaskarżonej decyzji, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że Sąd Okręgowy zasadnie zastosował przepisy prawa materialnego i oddalił odwołanie ubezpieczonego, albowiem ujawniono, że nie tylko stan jego zdrowia uległ poprawie wpływającej na zdolność do pracy, ale nadto pomimo konieczności pokonania pewnych utrudnień, posiada on kwalifikacje zawodowe pozwalające na podjęcie aktywności w procesie pracy. W świetle aktualnej wiedzy medycznej oraz możliwości zawodowych R. K. stan jego zdrowia nie jest przeciwwskazaniem do wejścia na rynek pracy, także przy stanowiskach, jakie zajmował dotychczas.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do wydania orzeczenia zgodnego z wnioskiem apelacji i na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.

SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Jolanta Hawryszko